

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Dla Akcjonariuszy oraz Rady Nadzorczej Banku Ochrony Środowiska S.A.

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej (dalej „Grupą Kapitałową”), w której jednostką dominującą jest Bank Ochrony Środowiska S.A. (zwana dalej „Jednostką Dominującą”, „Spółką Dominującą”) z siedzibą w Warszawie przy ulicy Żelaznej 32, na które składają się: skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za rok obrotowy od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz opis znaczących zasad (polityki) rachunkowości Grupy Kapitałowej, a także informacje dodatkowe i objaśniające („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Spółki Dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa, a także statutem Spółki Dominującej. Zarząd Spółki Dominującej jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2017 r. poz. 2342 z późn. zm.) („ustawa o rachunkowości”), Zarząd Spółki Dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółki Dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność Biegłego Rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o tym, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego Grupy Kapitałowej zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- 1) ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1089) („ustawa o biegłych rewidentach”),
- 2) Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętych uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. z późn. zm.,
- 3) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającego decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz. Urz. UE L 158 z 27.05.2014, str. 77 oraz Dz. Urz. UE L 170 z 11.06.2014, str. 66) („Rozporządzenie 537/2014”),
- 4) rozdziału 7 ustawy o rachunkowości.

Regulacje te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Celem badania jest uzyskanie wystarczającej pewności co do tego, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem, oraz wydanie sprawozdania niezależnego biegłego rewidenta zawierającego naszą opinię. Wystarczająca pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z powyżej wskazanymi standardami zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia, powstałego na skutek oszustwa jest wyższe niż ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek błędu, ponieważ może obejmować zmywy, fałszerstwo, celowe pominięcia, wprowadzanie w błąd lub obejście kontroli wewnętrznej i może dotyczyć każdego obszaru prawa i regulacji, nie tylko tego bezpośrednio wpływającego na sprawozdanie finansowe.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur badania zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej, w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez Spółkę Dominującą skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez Zarząd Spółki Dominującej wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Grupy Kapitałowej ani efektywności lub skuteczności prowadzenia spraw Grupy Kapitałowej przez Zarząd Spółki Dominującej obecnie lub w przyszłości.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania. Opinia jest spójna z dodatkowym sprawozdaniem dla Komitetu Audytu wydanym z dniem niniejszego sprawozdania z badania.

Niezależność

W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident i firma audytorska pozostawali niezależni od jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o biegłych rewidentach, Rozporządzenia 537/2014 oraz zasadami etyki zawodowej przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczylśmy usług niebędących badaniem, które są zabronione przepisami art. 136 ustawy o biegłych rewidentach oraz art. 5 ust. 1 Rozporządzenia 537/2014, dla jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego uchwałą Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej z dnia 11 lipca 2017 roku. Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej sporządzone za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2017 roku jest pierwszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, które badamy.

Najbardziej znaczące rodzaje ryzyka

W trakcie przeprowadzonego badania zidentyfikowaliśmy poniżej opisane najbardziej znaczące rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym spowodowanego oszustwem oraz opracowaliśmy stosowne procedury badania dotyczące tych rodzajów ryzyk. W przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne dla zrozumienia zidentyfikowanego ryzyka oraz wykonanych przez biegłego rewidenta procedur badania, zamieściliśmy również najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka.

Opis rodzaju ryzyka istotnego zniekształcenia	Procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko oraz najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka
<p><i>Wycena portfela farm wiatrowych (kredytów udzielonych wytwórcom energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii)</i></p> <p>Jednostka Dominująca udzieliła w zeszłych latach obrotowych kredytów na finansowanie podmiotów działających w</p>	<p>Głównymi parametrami w modelu, które kształtują wysokość odpisów aktualizujących są przede wszystkim przyszła cena energii elektrycznej czarnej</p>

<p>branży odnawialnej energii. W 2016 roku z uwagi na zmiany w prawie oraz pogarszające się otoczenie rynkowe Jednostka Dominująca dokonała znaczących odpisów aktualizujących kredytów udzielonych wytwórcom energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii stosując model wyceny farm wiatrowych. Model opiera się na szacowaniu indywidualnych przepływów pieniężnych prawdopodobnych do wygenerowania w ramach realizacji poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji parametrów. W modelu za przesłankę utraty wartości uznaje się fakt występowania deficytu środków pieniężnych oraz ujemnej wyceny przedsiębiorstwa dla scenariusza potencjalnej restrukturyzacji zadłużenia w modelowanej przez Jednostkę Dominującą perspektywie długoterminowej. Założenia do modelu oraz główne czynniki ryzyka są opisane w nocie 5.1.3 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p>	<p>oraz przewidywana cena zielonych certyfikatów, jak i produktywność danej farmy wiatrowej oraz koszty operacyjne, w tym podatek od nieruchomości. Z uwagi na fakt, iż wyżej wymienione parametry mają znaczący wpływ na wysokość odpisów aktualizujących, oraz są obarczone dużą niepewnością, weryfikacja tych parametrów była istotna podczas naszego badania.</p> <p>Podczas badania przetestowaliśmy skuteczność systemów wewnętrznej kontroli w Jednostce Dominującej dotyczących wyceny odpisów aktualizujących farm wiatrowych. Następnie na bazie wybranej próby przeanalizowaliśmy parametry takie jak np. produktywność wybranej farmy wiatrowej oraz zweryfikowaliśmy adekwatność przyszłych stosowanych ścieżek cenowych. W tym celu opieraliśmy się m.in. na analizach ekspertów powołanych przez Jednostkę Dominującą oraz na osądzie Zarządu Jednostki Dominującej.</p> <p>W naszej ocenie założone parametry mieszczą się w dopuszczalnych granicach.</p>
<p><i>Utrata wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom korporacyjnym (indywidualnie znaczących)</i></p> <p>Podczas badania wybraliśmy próbę kredytową obejmującą portfel klientów znaczących indywidualnie z różnych branż.</p> <p>Odpisy z tytułu utraty wartości portfela klientów korporacyjnych zawierają istotny element osądu oraz szacunku. Opis metodologii rozpoznawania odpisów utraty wartości ekspozycji kredytowych znajduje się w nocie 5.1.1 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p> <p>Kwestia ta została uznana za jeden z istotnych elementów ryzyka z uwagi na istotny wpływ odpisów z tytułu utraty wartości na wycenę ekspozycji kredytowych.</p>	<p>W czasie naszego badania zapoznaliśmy się z politykami i procedurami Jednostki Dominującej w zakresie identyfikacji przesłanek utraty wartości i dokonywania odpisów aktualizujących.</p> <p>Przetestowaliśmy na wybranej próbie efektywność kontroli w zakresie zdarzeń powodujących utratę wartości. Kontrole wewnętrzne w Jednostce Dominującej obejmują m.in. sporządzanie okresowych monitoringów, weryfikację zabezpieczeń oraz szacowanie i akceptację odpisów aktualizujących.</p> <p>W przypadku ekspozycji indywidualnie znaczących, przeanalizowaliśmy na wybranej próbie czy nie wystąpiły</p>

	<p>przesłanki utraty wartości zgodnie z MSR 39.</p> <p>W przypadku ekspozycji z utratą wartości przeanalizowaliśmy w wybranej próbie kredytowej m.in. wycenę zabezpieczeń jak i szacunek dotyczący przyszłych przepływów pieniężnych.</p> <p>W wyniku naszych prac nie zidentyfikowaliśmy korekt istotnie znaczących.</p>
--	---

Opinia

Naszym zdaniem, załączone roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz jej wyniku finansowego za rok obrotowy od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa, w tym z wymogami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późn. zm.) („Rozporządzenie o informacjach bieżących i okresowych”) i statutem Spółki Dominującej.

Uzupełniające objaśnienie

Nie zgłaszając zastrzeżeń zwracamy uwagę na następującą kwestię opisaną w nocie 2.5 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w związku z wykazaniem straty bilansowej za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku oraz w związku z art. 142 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawa bankowego (Dz. U. z 2015 r., poz. 128, z późniejszymi zmianami, „Prawo bankowe”), Zarząd Jednostki Dominującej opracował Program Postępowania Naprawczego. Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała wyżej wymieniony program z uwzględnieniem uwag i informacji Komisji Nadzoru Finansowego przedstawionym w piśmie przesłanym do Spółki Dominującej w dniu 14 grudnia 2016 roku. W dniu 23 lutego 2018 roku Zarząd Jednostki Dominującej złożył do Komisji Nadzoru Finansowego zaktualizowaną wersję Programu Postępowania Naprawczego.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie obejmuje sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Za sporządzenie sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa jest odpowiedzialny Zarząd Spółki Dominującej. Ponadto Zarząd Spółki Dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółki Dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej wraz z wyodrębnionymi częściami spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Naszym obowiązkiem, zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach, było wydanie opinii, czy sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej, za wyjątkiem treści rozdziału „*Oświadczenie na temat informacji niefinansowych*”, zostało sporządzone zgodnie z przepisami prawa oraz, że jest ono zgodne z informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotne zniekształcenia oraz wskazanie, na czym polega każde takie istotne zniekształcenie.

Ponadto, zgodnie z wymogami art. 111a ust. 3 Prawa bankowego naszym obowiązkiem było zbadanie informacji finansowych wymaganych art. 111a ust. 2 Prawa bankowego, które są zawarte w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej. Badanie w tym zakresie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień opisanych w paragrafie „*Odpowiedzialność Biegłego Rewidenta*”.

Naszym zdaniem, sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i jest zgodne z informacjami zawartymi w rocznym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej. Ponadto, oświadczamy, iż w świetle wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności istotnych zniekształceń.

Opinia na temat oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego

Zarząd Spółki Dominującej i członkowie Rady Nadzorczej są odpowiedzialni za sporządzenie oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zgodnie z przepisami prawa.

W związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem, zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach, było wydanie opinii, czy Emitent obowiązany do złożenia oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego, stanowiącego wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej, zawarł w tym oświadczeniu informacje wymagane przepisami prawa oraz w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach stwierdzenie, czy są

one zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym zdaniem w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego Zarząd Spółki Dominującej zawarł informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. a, b, g, j, k oraz lit. l Rozporządzenia o informacjach bieżących i okresowych. Informacje wskazane w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. c-f, h oraz lit. i tego Rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Informacja o sporządzeniu oświadczenia na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach informujemy, że Spółka Dominująca sporządziła oświadczenie na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 55 ust 2b ustawy o rachunkowości jako wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących oświadczenia na temat informacji niefinansowych i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

Inne informacje, w tym o wypełnieniu obowiązków wynikających z przepisów prawa

Za zapewnienie zgodności działalności z regulacjami ostrożnościowymi wynikającymi z przepisów Prawa bankowego, uchwał Zarządu Narodowego Banku Polskiego oraz Uchwał Komisji Nadzoru Finansowego odpowiedzialność ponosi Zarząd Jednostki Dominującej. Naszym zadaniem było, w oparciu o przeprowadzone badanie, przedstawienie informacji czy Grupa Kapitałowa przestrzegała obowiązujących ją regulacji ostrożnościowych. Naszym celem nie było wyrażenie opinii na temat przestrzegania tych regulacji.

Na podstawie wykonanych przez nas prac, informujemy, że nie zidentyfikowaliśmy przypadków naruszenia obowiązujących Grupę Kapitałową regulacji ostrożnościowych oraz nie stwierdziliśmy nieprawidłowości, które mogłyby mieć istotny wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej, w szczególności w zakresie prawidłowości ustalenia współczynników kapitałowych.

W imieniu
Mazars Audyt Sp. z o.o. Nr 186
Warszawa, ul. Piękna 18

Joanna STYGAR

Kluczowy Biegły Rewident
Nr 13031

Warszawa, dnia 19 marca 2018 roku